

Manažment environmentálnych škôd na chránených druhoch a chránených biotopoch európskeho významu v sieti i mimo siete Natura 2000

v zmysle smernice 2004/35/ES a zákona NR SR č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

METODIKA vrátane právnych predpisov

Peter Bačkor

23. septembra 2022

Hodnotenie environmentálnych škôd na biotopoch a druhoch európskeho významu (Natura 2000)

Užívateľský manuál

*pre postup pri riešení environmentálnych škôd na chránených druhoch a
chránených biotopoch európskeho významu v zmysle smernice 2004/35/ES a
zákona NR SR č. 359/2007 Z. z.*

Pre Slovenskú agentúru životného prostredia, Banská Bystrica spracoval:

DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie

2016

Metodická príručka

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	4
ÚVOD	5
CIEĽ A ÚČEL	7
1. PRÁVNÝ RÁMEC	8
1.1 Právne predpisy (smernica a zákon a súvisiace predpisy a vzťahy medzi nimi).....	8
1.1.1 Právne predpisy platné v EÚ	8
1.1.2 Právne predpisy na národnej úrovni	10
1.2 Terminológia a relevantné aspekty environmentálnej zodpovednosti v SR.....	14
1.2.1 Definícia environmentálnej škody a jej závažnosti.....	14
1.2.2 Zodpovednosť za environmentálnu škodu	17
1.2.3 Preventívne a nápravné opatrenia.....	19
1.2.4 Vyššia moc.....	22
2. ÚLOHY A ZODPOVEDNOSTI SUBJEKTOV V PROCESE RIEŠENIA EŠ a BHEŠ	23
2.1 Prevádzkovateľ.....	23
2.2 Konajúci orgán	23
2.3 Dotknuté orgány	25
2.4 Odborníci a špecialisti.....	26
3. METODOLÓGIA URČOVANIA ZÁVAŽNOSTI PRE POSÚDENIE BEZPROSTREDNEJ HROZBY ENVIRONMENTÁLNEJ ŠKODY A ENVIRONMENTÁLNEJ ŠKODY (rozsah, typ, charakter a závažnosť škôd)	28
3.1 Stanovenie kritérií pre vznik BHEŠ/EŠ	28
3.2 Stanovenie prahových hodnôt pre určenie závažnosti	31
4. RIEŠENIE UDALOSTI PRI POŠKODENÍ A ZNIČENÍ BIOTOPOV A DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU	33
4.1 Stanovenie postupu krokov pre prevádzkovateľa a pre príslušný orgán.....	33
4.1.1 Postup pri BHEŠ v prípade, že prevádzkovateľ je uvedomelý a plní si zákonné povinnosti.....	33
4.1.2 Postup pri BHEŠ v prípade, že prevádzkovateľ si neplní svoje povinnosti, prípadne zanikol.....	34
4.1.3 Postup pri EŠ v prípade, že prevádzkovateľ je uvedomelý a plní si zákonné povinnosti	34
4.1.4 Postup pri EŠ v prípade, že prevádzkovateľ si neplní svoje povinnosti, prípadne zanikol	35
4.1.5 Prípady BHEŠ a EŠ, ktoré sa riešia na základe oznámenia podľa § 26	36
5. ZISŤOVANIE ZÁKLADNÉHO STAVU CHRÁNENÝCH DRUHOV, CHRÁNENÝCH BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU A SLUŽIEB PRÍRODNÝCH ZDROJOV.....	39
6. PROCES HODNOTENIA (POSTUP)	51

6.1 Opis udalosti a činnosti	51
6.2 Príčinná súvislosť a jej preukazovanie	53
6.2.1 Zabezpečenie dôkazového materiálu po vzniku environmentálnej škody	53
6.2.2 Postup pri bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody (BHEŠ) a prevencia vzniku environmentálnej škody	55
6.3 Podrobné preskúmanie okolností prípadu	56
6.4 Sumarizácia odborných stanovísk (špecialistov a dotknutých orgánov).....	58
6.5 Posúdenie udalosti vzniku BHEŠ/ EŠ a stanovenie závažnosti	59
6.6 Stanovenie preventívnych a nápravných opatrení	60
6.7 Určenie rozsahu nápravy	62
6.8 Stanovenie nápravy podľa typu škody	64
6.9 Návrh štruktúry projektu nápravy a realizácia opatrení	66
6.10 Monitorovacie správy o výsledku nápravy.....	69
7. ZHRNUTIE	70
8. RIEŠENIE MODELOVÝCH PRÍPADOV ENVIRONMENTÁLNEJ ŠKODY V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY.....	72
9. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	80
PRÍLOHY	85

Právne predpisy

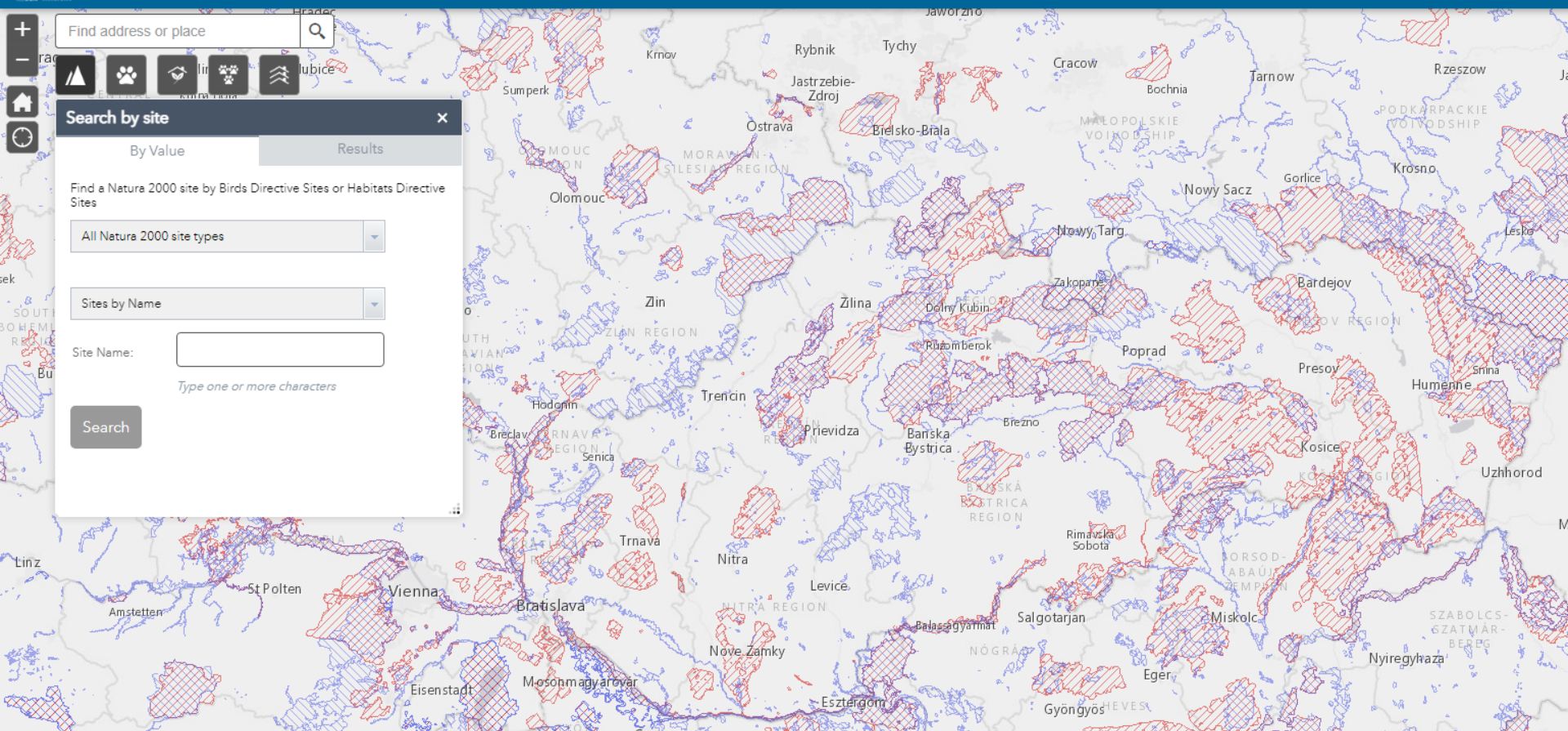
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/EHS z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva v znení smernice Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013

Právne predpisy

- Zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Bez vykonávacej vyhlášky
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon OPaK“)
- Vyhláška MŽP SR č. 170/2021, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vykonávacia vyhláška zákona OPaK“)

Čo je územie Natura 2000?

- § 2, ods. 2), písm. o): osobitne chránená časť prírody = **územie európskeho významu** (§ 27)
- § 27, ods. 1):
 1. **Územie na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a druhy európskeho významu**
 2. Ktoré sú zaradené v **národnom zozname** týchto lokalít:
 - Vestník MŽP SR, 2004, čiastka 3, roč. XII: Výnos MŽP SR č. 3/2004–5. 1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
 - Vestník MŽP SR, 2012, čiastka 3, roč. XX: Výnos MŽP SR č. 1/2012 z 3. októbra 2012, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu;
 - Vestník MŽP SR, 2017, čiastka 6, roč. XXV: Opatrenie MŽP SR zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu;
 - Vestník MŽP SR 2018, čiastka 6, roč. XXVI: Opatrenie MŽP SR z 29. novembra 2018 č. 1/2018, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu v znení opatrenia č. 1/2017

Birds Directive sites (SPA), 41 území, (cca 26% SK)
 Habitat Directive sites (SCI, SAC), 642 území, (cca 12,5% SK)

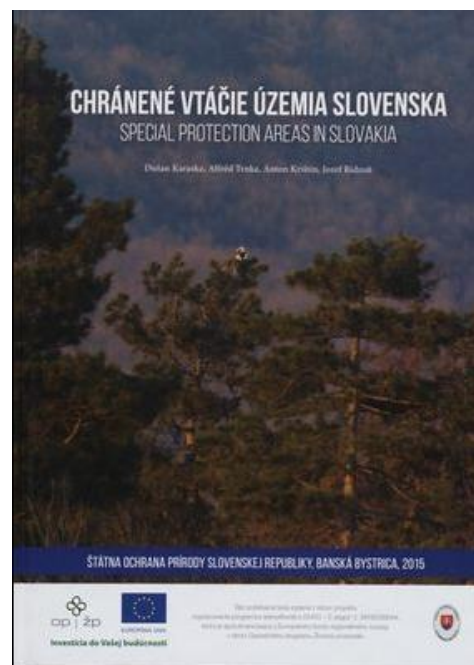
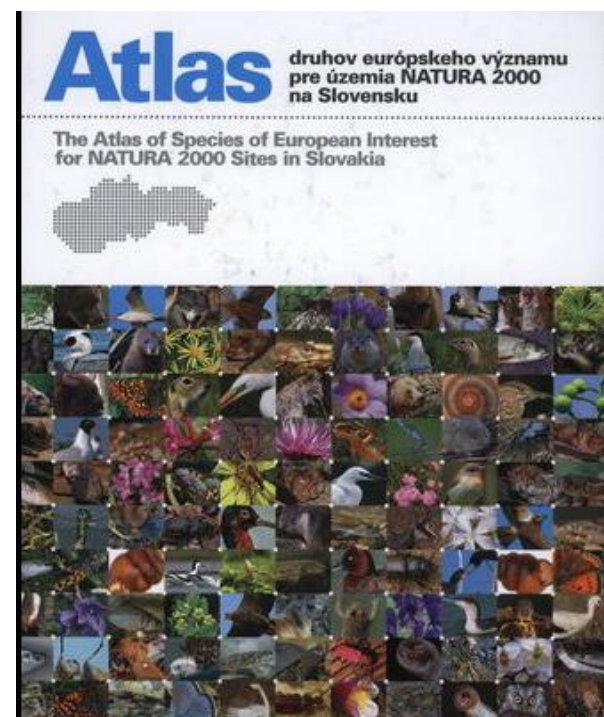
Čo je druh európskeho významu?

- § 2, ods. 2), písm. w):
 1. druh voľne žijúceho vtáka prirodzene vyskytujúci sa v EÚ
 2. iný druh živočícha alebo druh rastliny prirodzene vyskytujúceho sa v EÚ

Za podmienky: ohrozený, zraniteľný, vzácny, endemický, málopočetné populácie a pod.
- Zoznam: vykonávacía vyhláška zákona OPaK:
 - **Príloha č. 4A:** Chránené rastliny, ktoré sa prirodzene vyskytujú na území Slovenskej republiky a ich spoločenská hodnota
 - **Príloha č. 5A:** Chránené živočíchy, ktoré sa prirodzene vyskytujú na území Slovenskej republiky a ich spoločenská hodnota
 - **Príloha 7:** Zoznam vybraných druhov živočíchov a ich spoločenská hodnota, vybrané podmienky druhovej ochrany a podrobnosti o nich

Cievnaté rastliny

Pozn.	Vedecké meno	Slovenské meno	Spoločenská hodnota jedinca
	<i>Aconitum degenii</i> Gayer subsp. <i>degenii</i>	prilbica Degenova pravá	300
CHU	<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i> Skalicý	prilbica tuhá moravská	200
	<i>Aconitum lasiocarpum</i> subsp. <i>kotulae</i> (Pawl.) Starm. et Mitka	prilbica chlpatoplodá Kotulova	300
	<i>Aconitum lasiocarpum</i> subsp. <i>lasiocarpum</i>	prilbica chlpatoplodá pravá	300
CHU	<i>Adenophora liliifolia</i> (L.) Ledeb. ex A. DC.	zvonovec ľaliolistý	300
	<i>Adonis aestivalis</i> L.	hlaváčik letný	500
	<i>Adonis flammea</i> Jacq.	hlaváčik plamenný	500
	<i>Adonis vernalis</i> L.	hlaváčik jarný	200
	<i>Aegilops cylindrica</i> Host	mnohoštet valcovitý	300
CHU	<i>Aethionema saxatile</i> (L.) W. T. Aiton	sivul'ka skalná	400
	<i>Agropyron pectinatum</i> (M. Bieb.) P. Beauv.	žitniak hrebenitý	200

Amphibia – obojživelníky

CHU	<i>Bombina bombina</i>	kunka červenobruchá	300
CHU	<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	300
	<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	300
CHU	<i>Bufo (=Bufo) viridis</i>	ropucha zelená	300
CHU	<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	300
	<i>Pelobates fuscus</i>	hrabavka škvrnitá	500
	<i>Pelophylax esculentus</i> (<i>Rana kl. esculenta</i>)	skokan zelený	300
CHU	<i>Pelophylax (=Rana) lessonae</i>	skokan krátkonohý	300
CHU	<i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	skokan rapotavý	500
	<i>Rana arvalis</i>	skokan ostropyský	600
	<i>Rana dalmatina</i>	skokan štíhly	300
	<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	300

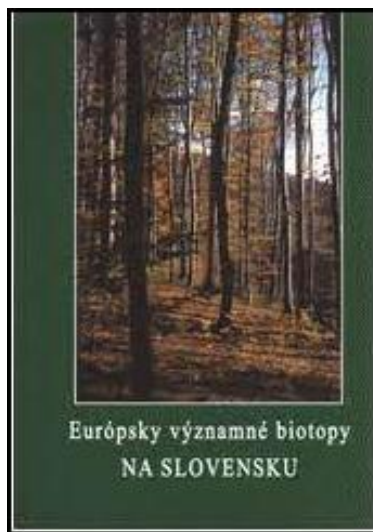
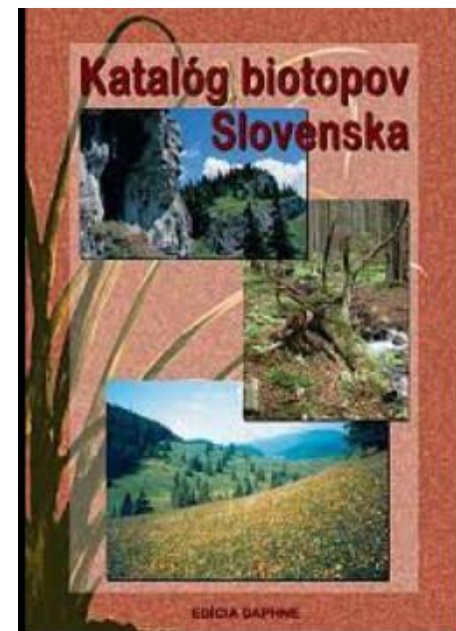
Čo je biotop európskeho významu?

- § 2, ods. 2), písm. r):
 1. **prírodný biotop**, ktorý je v Európe **ohrozený vymiznutím** alebo má **malý prirodzený areál** alebo predstavuje typické ukážky jednej alebo viacerých biogeografických častí Európy
- Zoznam: vykonávacia vyhláška zákona OPaK:
 - **Príloha č. 1A:** Zoznam biotopov európskeho významu a ich spoločenská hodnota

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU A BIOTOPOV NÁRODNÉHO VÝZNAMU

A. BIOTOPY EURÓPSKEHO VÝZNAMU A ICH SPOLOČENSKÁ HODNOTA

Kód SK	Názov biotopu	Kód Natura 2000	Spoločenská hodnota €/m ²	Záber biotopu
Sl 1	Vnútrozemské slaniská a slané lúky	* 1340	250	x
Sl 2	Karpatské travertínové slaniská	* 1340	250	x
Sl 3	Panónske slané stepi a slaniská	* 1530	250	x
Pi 1	Vnútrozemské panónske pieskové duny	* 2340	150	x
Pi 2	Suchomilné travinno-bylinné porasty na vápnitých pieskoch	* 6120	200	x
Pi 4	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	8230	20	
Pi 5	Pionierske porasty zväzu <i>Alyso-Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bazických substrátoch	* 6110	20	
Vo 1	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried <i>Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	3130	120	x

Sk 8	Nesprístupnené jaskynné útvary	8310	90	
Ls 1.1	Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy	* 91E0	70	
Ls 1.2	Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy	91F0	70	
Ls 1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	* 91E0	70	
Ls 1.4	Horské jelšové lužné lesy	* 91E0	70	
Ls 2.2	Dubovo-hrabové lesy panónske	* 91G0	30	
Ls 2.31	Dubovo-hrabové lesy lipové	9170	120	x
Ls 2.33	Dubovo-hrabové lesy lipové	9410	20	
Ls 3.1	Teplomilné submediteránne dubové lesy	* 91H0	70	

Environmentálna škoda - posúdenie

Za environmentálnu škodu v zmysle zákona o EŠ a v zmysle cieľov tejto príručky sa **pokladá iba škoda**, ktorá má **závažné nepriaznivé účinky** na dosahovanie alebo udržiavanie **priaznivého stavu** chránených druhov a biotopov

Príloha č. 1 zákona o EŠ:

- **počet jedincov** chráneného druhu; **hustota** ich populácie alebo **rozloha** územia ich výskytu;
- význam resp. **hodnota** (biologická, ekologická, vedecká a pod.) konkrétnych jedincov alebo poškodeného územia ...
- **rozmnožovacia schopnosť** chráneného druhu (podľa dynamiky špecifickej pre konkrétny druh alebo konkrétnu populáciu) a jeho životaschopnosť alebo schopnosť prirodzenej ...
- schopnosť chráneného druhu alebo chráneného biotopu po tom, ako došlo k jeho poškodeniu, **zotaviť sa v krátkom čase** bez akéhokoľvek iného zásahu s výnimkou opatrení na zvýšenú ochranu, a to iba v dôsledku jeho vlastnej dynamiky, do stavu, ktorý možno považovať za rovnocenný alebo lepší, ako bol základný stav

Environmentálna škoda - posúdenie

Ale môžu to byť aj ...

Príloha č. 1 zákona o EŠ:

- **nepriaznivé odchýlky**, ktoré sú menšie ako prirodzená fluktuácia chráneného druhu alebo chráneného biotopu považovaná za normálnu;
- **nepriaznivé odchýlky** spôsobené prirodzenými príčinami alebo vyplývajúce zo zásahov súvisiacich so zabezpečením starostlivosti o lokalitu, ako sú definované v záznamoch o chránených biotopoch alebo v cieľovej dokumentácii alebo ktoré boli predtým vykonané ich vlastníkmi alebo správcami (jedná sa o zásahy vykonané pred vznikom EŠ);
- **škoda na chránených druhoch alebo chránených biotopoch**, pri ktorých sa preukáže, že sa zotavia v krátkom čase bez potreby iného zásahu do takého stavu, ktorý má výhradne pôsobením dynamiky populácie chráneného druhu alebo chráneného biotopu za následok stav, ktorý sa považuje za rovnocenný alebo lepší, ako bol základný stav.

Priaznivý stav biotopu/druhu

- § 5, ods. 1) resp. 2):
 - a) Údaje o populačnej dynamike naznačujú, že sa dlhodobo udržiava ako životaschopný...
 - b) Prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a pravdepodobne sa ani nebude dohľadnej budúcnosti...
 - c) Existuje a bude pravdepodobne naďalej existovať dostatočne veľký biotop na dlhodobé udržanie populácie...

§ 5, ods. 4) Udržanie a dosiahnutie priaznivého stavu osobitne chránenej časti prírody a krajiny sú činnosti vykonávané vo **verejnom záujme!**

§ 5, ods. 5) Vlastník, správca alebo nájomca pozemku je **povinný** pri **bežnom obhospodarovaní** zabezpečiť priaznivý stav!

Proces hodnotenia zjednodušený

- Opis **zasiahnutých chránených biotopov** a druhov resp. **zistenie základného stavu druhov a biotopov** európskeho významu:
 - Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd (IS PaNEŠ)
 - Komplexný informačný a monitorovací systém (KIMS)
- Opis **činnosti** (objektívna alebo subjektívna), ktorou došlo k EŠ
- **Zabezpečenie dôkazového materiálu** po vzniku environmentálnej škody (prvotná obhliadka, pracovník úradu, pracovník ŠOP SR, SAŽP, SIŽP, odborník na danú oblasť resp. znalec z daného odboru)
- Podrobné **preskúmanie prípadu**
- **Sumarizácia** odborných stanovísk
- **Posúdenie udalosti** vzniku BHEŠ/ EŠ a stanovenie závažnosti
- **Stanovenie preventívnych a nápravných opatrení**
- **Určenie rozsahu nápravy**

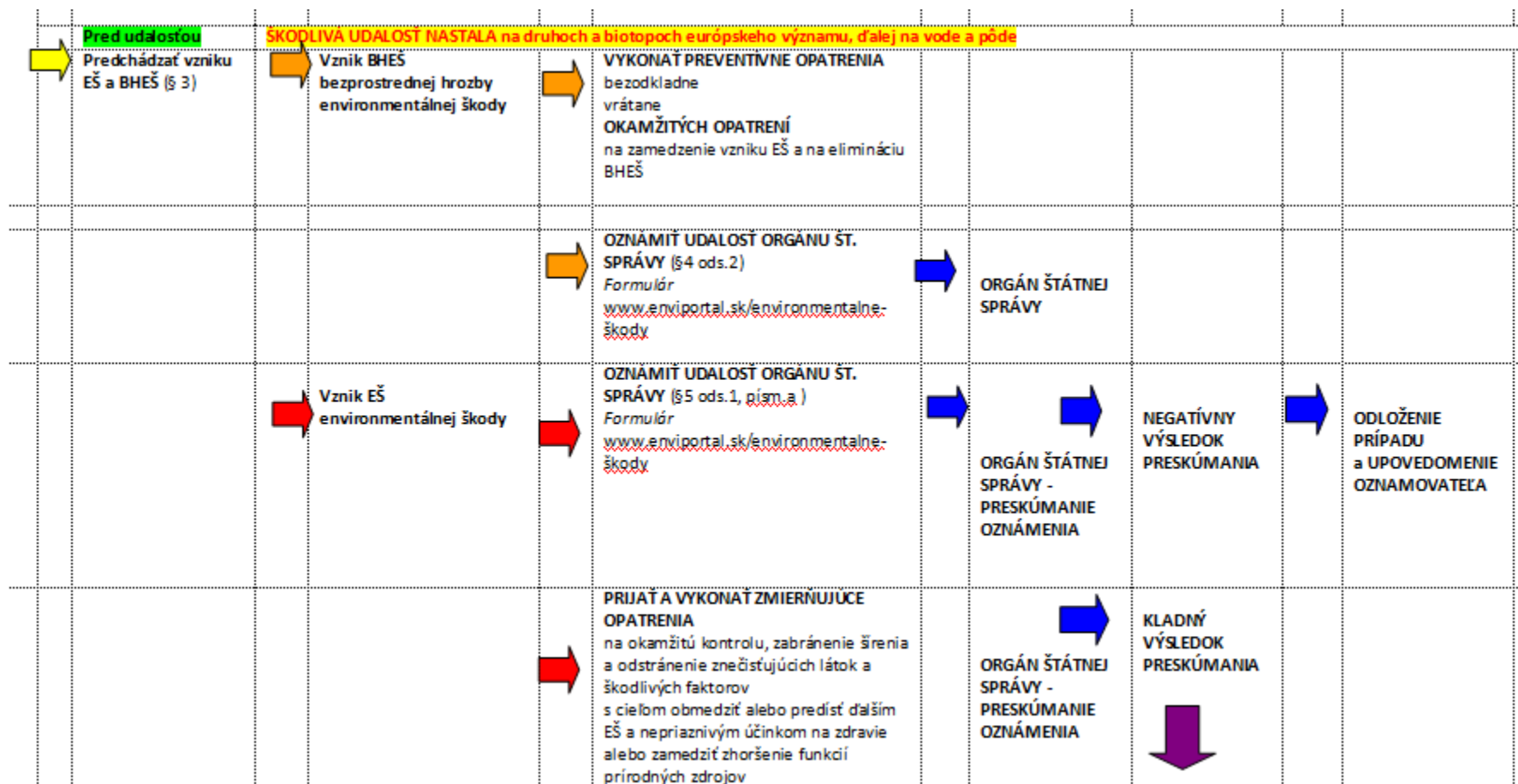
Príklady

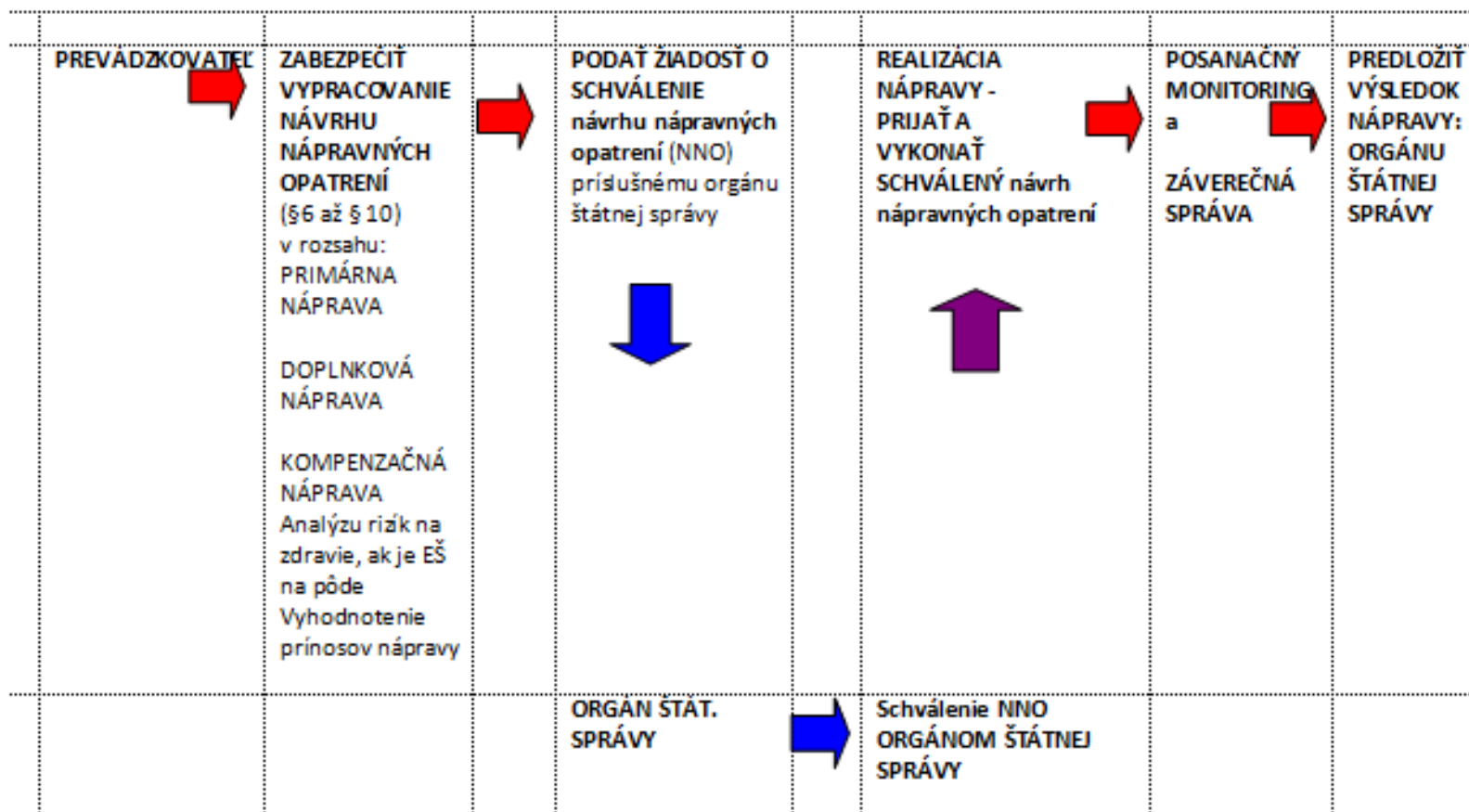
Príklad činnosti	Zasiahnuté územie	Metódy vymedzenia zasiahnutej zóny
Poškodenie vegetačného krytu (rozoranie, prejazd techniky, priame odbagrovanie...)	Zasiahnutá plocha	GPS meranie alebo geodetické zameranie, vymedzenie na základe porovnania chronologického sledu ortofotomáp v prostredí geografických informačných systémov
Nevhodná aplikácia hnojív	Ovplyvnená plocha	Fytoindikácia na základe prítomnosti druhov eutrofných stanovišť kombinovaná s GPS meraním, odbery pôdnych vzoriek
Únik jedovatých látok do pôdy	Ovplyvnená plocha	Odbery pôdnych vzoriek, fytoindikácia
Ovplyvnenie kvality povrchových alebo podzemných vôd	Ovplyvnená plocha, ovplyvnený úsek	Odbery vzoriek vody, spočítanie uhynutých jedincov chránených druhov
Ovplyvnenie kvantitatívneho režimu povrchovej alebo podzemnej vody	Ovplyvnená plocha, ovplyvnený úsek	Merania výšky hladiny podzemnej vody, meranie vodného stavu v toku a meranie prietoku
Nelegálny výrub na lesnej pôde	Ovplyvnená plocha, uhynuté jedince chránených druhov živočíchov	GPS meranie alebo geodetické zameranie, porovnanie vyťaženého množstva dreva s programom starostlivosti o les

Pod'me na to ...

Pod'me na to ...

Prax...

© 2000-2003 ÚGKK SR, č.035/001004 - AG, SVM50

©2018 Slovenská agentúra životného prostredia

[Zobraziť mapu v novom okne](#)

Evidencia prípadov environmentálnej škody

Ev.č.	Názov	Druh	Dátum vzniku	Obec	
022022/EŠ	EŠ v okolí VD Želiez...	Škoda	02.06.2017	Želiezovce	Zobraziť
012020/EŠ	EŠ skládka Vlčie Ho...	Škoda	31.12.2015	Hlohovec	Zobraziť

Prax...

© 2000-2003 ÚGKK SR, č.035/001004 - AG, SVM50

©2018 Slovenská agentúra životného prostredia

[Zobraziť mapu v novom okne](#)

Evidencia prípadov bezprostrednej hrozby environmentálnych škôd

Ev.č.	Názov	Druh	Dátum vzniku	Obec	
032020/BHEŠ	Nelegálna skládka v...	Hrozba	01.01.2019	Ivanka pri Dunaji	Zobraziť
012014/BHEŠ	BHEŠ Dolné Saliby ...	Hrozba	12.03.2014	Dolné Saliby	Zobraziť
022014/BHEŠ	ČOV Zeleneč	Hrozba	03.04.2014	Zeleneč	Zobraziť
042021/BHEŠ	BHEŠ Nedožery-Br...	Hrozba	01.01.2016	Nedožery - Brezany	Zobraziť

Ďakujem za pozornosť a prajem ešte pekný deň

ČO PONÚKAME

Domov / Čo ponúkame

EKOLOGICKÝ DOZOR NA STAVBÁCH (KOMPLEXNÉ REKONŠTRUKCIE BYTOVÝCH DOMOV)

Hlavné portfólio, ktorým sa zaoberáme.
Ponúkame odborné, profesionálne,
konštruktívne a operatívne riešenia Vašich
problémov s výskytom vtáctva a netopierov
(druhov zákonom...

VIAC INFO

TERÉNNY PRIESKUM/VÝSKUM/MONITORING ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Vzhľadom na to, že veľké investičné zámery
(výstavba diaľnic, rýchlostných ciest, dopravných
koridorov) ale aj menších (napr. otvorenie
dobývacieho priestoru, výstavba hotela a pod.)...

VIAC INFO

ZOOLOGICKÝ EXPERT NA NETOPIERE VÝSKUM, PRIESKUM, MONITORING

Veľmi vzácna a v ekologicky významná skupina
chránených živočíchov. V súčasnosti sa na
Slovensku vyskytuje 28 druhov v rôznych typoch
prostredia, mestské nevynímajúc. Pri
investičnej...

VIAC INFO

PRAKTICKÝ MANAŽMENT ÚZEMÍ S VYSOKOU OCHRANÁRSKOU HODNOTOU

V rámci investičnej a stavebnej činnosti niekedy
dochádza k zničeniu, poškodeniu lokalít alebo
druhov/biotopov národného alebo európskeho
významu. V rámci kompenzačných opatrení je...

ODBORNÉ VZDELÁVANIE V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Vzhľadom na bohatú praktickú skúsenosť
s ochranou životného prostredia ponúkame
rôzne témy v rámci environmentálnej výchovy a
výchovy k trvalo udržateľnému rozvoju pre
rôzne...

PUBLIKAČNÁ A VYDAVATEĽSKÁ ČINNOSŤ

Primárne nadväzuje na odborné vzdelávanie ako
jeden z možných výstupov v podobe článkov,
textov, abstraktov, prezentácií, posterov, štúdií,
záverečných správ a pod. Naše...

KONTAKT

OTONYCTERIS s. r. o.

Kancelária

Komenskeho 21

974 01 Banská Bystrica

[Mapa dojazdu](#)

Konateľ: RNDr. Peter **Bačkor** PhD.

Telefón: **0903 180 139**

Email: info@otonycteris.sk

Sídlo firmy:

Prostredná Môlča 32

SK-974 01 Môlča

IČO: 47543221,

DIČ: 2023983269

IČ DPH: SK2023983269

Zapísaná v obchodnom registri, v oddiely Sro,
vložka číslo 255670/S Okresného súdu v Banskej
Bystrici.